

ASA-10 Kauranen Soile(UM)

16.05.2021
JULKINEN

Asia

EU:n ja Japanin välinen huippukokous 27.5.2021

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU-Japani –huippukokous on tarkoitus pitää videovälitteisesti 27.5.2021. Valmisteluita on käsitelty pysyvien edustajien komiteassa (Coreper II), poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteassa (COPS) ja Aasian ja Oseanian –aluetöryhmässä (COASI).

Huippukokouksessa hyväksyttävästä julkilausumasta käydään neuvotteluja EU:n ja Japanin välillä. EU:n kantoja julkilausumaan on valmisteltu edellä mainituissa EU-rakenteissa. Japanin kommentteja julkilausumaan ei ole vielä tiedossa.

Huippukokouksen valmistelun yhteydessä komissio on esittänyt vihreää siirtymää tukevaa ilmasto- ja ympäristöyhteistyön Green Alliance -aloitetta Japanin kanssa. Neuvottelu aloitteesta on kesken. Suomi voi tukea tätä aloitetta, joka pohjautuu EU:n ilmasto- ja energiadiplomatiasta annettujen päätelmien tavoitteisiin.

Suomen kanta

Suomi tukee EU:n lähestymistapaa huippukokouksen valmistelussa ja esitetyt tavoitteet vastaavat hyvin globaaleihin ja alueellisiin kysymyksiin sekä vapaakaupan tukemiseen liittyviä Suomen painopisteitä.

Kahdenväliset, vuonna 2018 allekirjoitetut EU-Japani vapaakauppasopimus (Economic Partnership Agreement, EPA) ja strateginen kumppanuussopimus (Strategic Partnership Agreement, SPA) ovat mahdollistaneet suhteiden monipuolistamista ja tiivistymistä. Sopimusten toimeenpanon edistäminen on tärkeää.

EU ja Japani jakavat yhtenevän arvopohjan vapauden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamisessa. Alueellisissa ja globaaleissa kysymyksissä on EU:n ja Japanin tärkeää toimia yhteistyössä kansainvälisen, sääntöpohjaisen järjestelmän tukemiseksi. Erityisiä ajankohtaisia teemoja huippukokouksessa ovat ilmastomuutoksen vastainen toiminta sekä covid-19 – pandemiatilanteen hoitoon ja talouden elpymiseen liittyvä yhteistyö.

Pääasiallinen sisältö

EU:n ja Japanin välinen 27. huippukokous tullaan järjestämään videovälitteisesti, sillä koronapandemia ei mahdollista fyysistä tapaamista. Euroopan unionia tulevat edustamaan Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel ja Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen. Japania edustaa pääministeri Yoshihide Suga.

Säännönmukainen EU-Japani huippukokous oli tarkoitus järjestää viimeksi keväällä 2020 Tokiossa, mutta pandemiatilanteen vuoksi kokous muutettiin videokonferenssina järjestetyksi päämiesten tapaamiseksi (Leaders' Meeting).

Huippukokouksessa käsiteltäviksi teemoiksi on esitetty:

- Globaaliagendan aiheita:

Covid-19 – elpyminen;
tehokas multilateralismi ja yhteistyö YK, G7, G20, ASEM sekä muissa monenvälisissä kehyksissä demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän kehityksen Agenda 2030-toimeenpanon edistämiseksi;
ilmastonmuutoksen, ympäristön ja kiertotalouden tukeminen kansainvälisten sopimusten (ml Pariisin sopimuksen) mukaisesti;
sääntöpohjaisen kaupan ja talouden hallinta (WTO, G20).

- Kahdenvälisiä aiheita:

SPA- ja EPA –sopimusten toimeenpano;
Kauppa ja investointiyhteistyö
Connectivity –ja muu sektorikohtainen kahdenvälinen yhteistyö

- Ulko- ja turvallisuuspolitiikka:

Alueelliset turvallisuushaasteet

Tavoitteena on antaa yhteinen huippukokousjulkilausuma sekä perustaa vihreää siirtymää tukeva Green Alliance ilmasto- ja ympäristöyhteistyöaloite.

EU:n näkökulmasta keskeisiä asiakokonaisuuksia ovat:

- Yhteistyö ja johtajuus monenvälisessä sääntöpohjaisessa yhteistyössä.
- Koordinoidut toimet Covid-19 -pandemiasta toipumisessa, talouden elvytyksessä sekä kansainvälisessä pandemiayhteistyössä.
- Alueelliset teemat, non-proliferaatio, merellinen turvallisuus ja kyberturvallisuus.
- Vihreää siirtymää tukeva yhteistyö
- Konkreettisten Connectivity -yhteishankkeiden edistäminen.
- SPA- ja EPA- sopimusten toimeenpano
- Turvallisuus – ja puolustuspoliittisen yhteistyön vahvistaminen
- Teollisuus, tutkimus ja innovaatioyhteistyön vahvistaminen.

Taustaa EU-Japani -suhteesta

Japani on EU:lle tärkeä kumppani sekä poliittisesti että taloudellisesti. Yhtenevä arvopohja luo luontevan pohjan edistää yhdessä kansainväliseen oikeuteen perustuvaa sääntöpohjaista järjestystä, monenvälistä yhteistyötä (ml vapaakauppa) sekä kansainvälistä turvallisuutta, hyvinvointia ja ilmastonmuutoksen vastaista toimintaa. Japani on maailman kolmanneksi suurin talous ja maailman neljänneksi suurin viejämaa. Japani on EU:n seitsemänneksi suurin vientimaa ja seitsemänneksi suurin tuontimaa. Vuonna 2020 (huhti-maaliskuu) EU:n tuonnin arvo Japanista oli 47,9 miljardia euroa ja

viennin arvo Japaniin 59 miljardia euroa. Vuonna 2019 EU:sta Japaniin tehdyt sijoitukset olivat 108,2 miljardia euroa ja Japanista sijoitukset EU-alueelle 217 miljardia euroa.

Yhdessä EU ja Japani muodostavat lähes kolmasosan maailman BKT:sta. Japanissa on maailman suurimpiin kuuluva kulutusmarkkina. Se on Kiinan jälkeen EU:n toiseksi suurin kauppakumppani Aasiassa.

EU:n ja Japanin kumppanuussopimukset EPA ja SPA, sekä Connectivity –aloite tulevat suhteiden kehittämistä ja tiivistämistä.

EU-Japani vapaakauppasopimus EPA on ollut voimassa kahden vuoden ajan. Se on EU:n merkittävin vapaakauppasopimus. Kattavia johtopäätöksiä sopimuksen toimeenpanon vaikutuksista on kuitenkin liian aikaista tehdä, johtuen erityisesti Covid19-epidemiasta. Sopimuksen ensimmäisenä vuonna, ennen epidemiaa, EU:n vienti Japaniin kasvoi edelliseen vuoteen nähden 6,6 prosenttia. Japanin tuonti EU:n suuntaan kasvoi lähes yhtä paljon.

EPA-sopimus parantaa eurooppalaisten yritysten pääsyä Japanin markkinoille. Sopimus on poistanut tai laskenut tulleja useissa, myös Suomen viennille tärkeissä tuotteissa. EPA-sopimuksessa sovitut pisimmät siirtymäajat tulleissa ovat 15 vuotta, jonka jälkeen 97 % EU:n viennistä Japaniin on tullivapaata. Sopimus tuo läpinäkyvyyttä ja helpotuksia Japanin liiketoimintaympäristöön.

Vapaakauppasopimuksen rinnalla neuvoteltiin poliittista suhdetta syventävä SPA-sopimus strategisesta kumppanuudesta. Se on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka kattaa poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun lisäksi yhteistyön alueellisten ja globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Sopimuksessa korostuvat kantojen koordinointi ja tiedonvaihto monenvälisessä toiminnassa. Yhtenevään arvopohjaan nojaavien toimintatapojen kehittäminen on sopimuksen läpileikkaava teema. SPA-sopimus hyväksytään erikseen jokaisessa EU-jäsenvaltiossa, Euroopan unionissa sekä Japanissa. Neuvosto hyväksyy sopimuksen unionin puolesta. Suomi hyväksyi sen 20.1.2020. Euroopan parlamentti hyväksyi sopimuksen 12.12.2018.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa molempia osapuolia on kiinnostanut yhteistyön tiivistäminen ja näkemystenvaihto erityisesti alueellisissa turvallisuuskysymyksissä, kuten esimerkiksi Korean niemimaan ja Etelä-Kiinan meren tilanne. Alueellisessa dialogissa on esillä Japanin visio vapaasta ja avoimesta indopasifisesta alueesta sekä EU:n tuoreet päätelmät ja tavoite laatia yhteistyöstrategia Intian valtameren ja Tyynenmeren aluetta koskien

SPA-sopimuksen kolmas yhteiskomitean kokous järjestettiin 26.2.2021. EPA-sopimuksen toinen yhteiskomiteakokous järjestettiin 1.2.2021.

EU:n ja Japanin välisten suhteiden pohjana on vuonna 1991 annettu yhteisjulistus sekä vuonna 2001 hyväksytty kymmenvuotinen toimintasuunnitelma, joka listaa yhteistyöalueiksi rauhan ja turvallisuuden vahvistamisen, talous- ja kauppasuhteet, globaalit ja yhteiskunnalliset haasteet sekä ihmisten ja kulttuurien yhteen saattamisen. Vuonna 2013 käynnistetyt sopimusneuvottelut vapaakauppasopimuksesta ja strategisesta kumppanuudesta pohjautuivat em. toimintasuunnitelmaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

7329/21 27th EU-Japan Summit, VTC, 27 May 2021 – Orientation debate

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Soile Kauranen UM/ ASA-10

+358 50 462 0094

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
